

*IN MEMORIAM ET CAUSA HONORIS*

**ΦΑΝΑΡΙΟΥ ΕΠΑΞΙΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ  
Ο ΕΚ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ  
ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ  
ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ (1892-1958)**

**60 έτη από την Κοίμησή του (1958 - 2018)**

**Ο Φαναριώτης Ιεράρχης ο οποίος ετίμησε  
το Οικουμενικό Πατριαρχείο στην Αμερική  
και σε όλη την Αρχιερατική Διακονία του.**

Ο από Κορίνθου αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Βορείου και Νοτίου Αμερικής κυρός Μιχαήλ, κατά κόσμον Θουκιδίδης Κωνσταντινίδης, εγεννήθη από ευσεβείς γονείς, τον Μιχαήλ και την Φιλιά Κωνσταντινίδου, στην ιστορική ελληνορθόδοξη κοινότητα Μαρωνείας της Δυτικής Θράκης, κατά το έτος 1892. Εκ των φιλοχρίστων γονέων του εδιδάχθη την ευσέβεια και το πατροπαράδοτον σέβας, ενώ στο δημοτικό σχολείο της γενέτειρας του εδιδάχθη τα εγκύκλια γράμματα. Στην συνέχεια φοίτησε στο τότε ημιγυμνάσιο της Ξάνθης και αφού επέτυχε στις γραπτές εξετάσεις εισήχθη το έτος 1906 στην Ιερά Θεολογική Σχολή της Χάλκης και απεφοίτησε αριστούχος το 1914, αφού προηγουμένως υπέβαλε αινέσιμη επι πτυχίω διατριβή με θέμα «η περί Βασιλείας του Θεού Διδασκαλία της Καινής Διαθήκης». Κατά το τελευταίο έτος των σπουδών του στην θεολογική Σχολή χειροτονήθηκε Διάκονος και μετονομάσθηκε Μιχαήλ από τον τότε Σχολάρχη και Μητροπολίτη Σελευκείας Γερμανό Στρηνόπουλο ( μετέπειτα Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας). Μετά την λήψη του πτυχίου του παρέμεινε επί ένα έτος ως Υφηγητής της Θεολογικής Σχολής Χάλκης στην έδρα της Καινής Διαθήκης, αλλά και ως Γραμματέυς αυτής, κατόπιν της απαιτήσεως του Σχολάρχου Γερμανού. Συγχρόνως εδίδασκε και την ελληνική γλώσσα στις γυμνασιακές τάξεις της περιφήμου Εμπορικής Σχολής της Χάλκης.

Ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Γερμανός ο Ε΄ ( 1913- 1918) εκτιμώντας την φιλομάθεια, τις ικανότητες και το ήθος του νεαρού τότε Διακόνου Μιχαήλ αποφάσισε και του χορήγησε το 1915 υποτροφία του Οικουμενικού Πατριαρχείου για ευρύτερες σπουδές στις Θεολογικές Ακαδημίες της Πετροπόλεως και του Κιέβου. Σ' αυτές εφοίτησε μέχρι το 1919, οπότε λόγω της ρωσικής επαναστάσεως αναγκάστηκε να επιστρέψει στην Κωνσταντινούπολη. Στις 9 Ιουνίου του 1919 χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος και έλαβε το οφίκιον του Μεγάλου Αρχιμανδρίτου των Πατριαρχείων από τον μεγάλο Ιεράρχη, αοίδιμο Μητροπολίτη Δέρκων Καλλίνικο, ο οποίος στην συνέχεια τοποθέτησε τον Μιχαήλ ως προϊστάμενο το Ιερού Ναού Αγίου Στεφάνου, στην ομώνυμη κοινότητα της Κωνσταντινουπόλεως ( 6 Νοεμβρίου 1919- 2 Οκτωβρίου 1920 ).

Τον Οκτώβριο του 1920 απεστάλη υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως Πατριαρχικός Έξαρχος στην Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Θάσου. Έδρα της Μητροπόλεως ήταν η Κομοτηνή, η οποία τότε ήταν και η πρωτεύουσα της διασυμμαχικής Θράκης. Στην Κομο-

τηνή λοιπόν ο Μιχαήλ διηύθυνε συγχρόνως και το ημιγυμνάσιο της πόλεως στο οποίο εδίδασκε θρησκευτικά, Ελληνικά και Γαλλικά. Την πατριαρχική εκκλησιαστική επαρχία Μαρωνείας ο Μιχαήλ κατηύθυνε πνευματικώς για τρία ολόκληρα έτη και ως Τοποτηρητής, επειδή ο τότε Μητροπολίτης Μαρωνείας Μελισσηνός διέμενε στην νήσο Θάσο και λίγο αργότερα απέθανε. Όταν το 1922 συνέβη η Μικρασιατική Καταστροφή, ο Μιχαήλ, που τότε ήταν πρόεδρος της επιτροπής αποκαταστάσεως προσφύγων Μ. Ασίας και Ανατολικής Θράκης, απεκατέστησε χιλιάδες πρόσφυγες στο νομό Ροδόπης. Επί των ημερών του εδόθησαν και ελληνικά ονόματα στα χωριά της επαρχίας αυτής, που μέχρι τότε είχαν τουρκικά ή βουλγαρικά τοπωνύμια.

Κατά το έτος 1923 ο αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος διορίζει τον Μιχαήλ, αρχικώς, ως Γραμματέα και στην συνέχεια ως Μέγα Πρωτοσύγκελλο της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Επί τέσσερα έτη ο Μιχαήλ, παράλληλα με τις διοικητικές υποχρεώσεις του, λειτουργούσε αδιαλείπτως στον μητροπολιτικό ναό Αθηνών, μετέφραζε θεολογικά άρθρα και εποικοδομητικά συγγράμματα, ενώ παρουσίαζε το ευαγγέλιο της Κυριακής στις στήλες της εφημερίδος «Νέος Αγών».

Το 1927 η Ιεραρχία της Ελλαδικής Εκκλησίας λόγω των έντονων αντιπαραθέσεων με τον τότε Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Χρυσόστομο Παπαδόπουλο δεν εξέλεξε τον Μιχαήλ ως βοηθό Επίσκοπό του, ο οποίος μάλιστα για να μην φέρει σε δύσκολη θέση τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο, ανεχώρησε για την Ελληνική Κοινότητα του Λονδίνου, όπου είχε διορισθεί την 1η Απριλίου του 1927 Ι. προϊστάμενος του Ορθοδόξου Καθηδρικού Ναού της του Θεού Σοφίας στον οποίο υπηρέτησε για 12 συναπτά έτη, ήτοι μέχρι το έτος 1939. Κατά το διάστημα τούτο ο Μιχαήλ διετέλεσε Αντιπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά το συνέδριο « Πίστεως και Τάξεως» που συνήλθε στη Λωζάνη κατά τον Αύγουστο του 1927 Αντιπρόσωπος της Εκκλησίας της Ελλάδος κατά την διάσκεψη των Αγγλικανών ( συνέδριο του Λάμπεθ) στο Λονδίνο το 1930, αλλά και αντιπρόσωπος της Εκκλησίας Αλεξανδρείας στην Δογματική Επιτροπή Ορθοδόξων και Αγγλικανών τον Οκτώβριο του 1931 στο παλάτι του Λάμπεθ.

Ο Μιχαήλ παράλληλα ασχολήθηκε με τα θεολογικά γράμματα. Γράφει μελέτες, μεταφράζει εποικοδομητικά βιβλία, αρθρογραφεί στα εκκλησιαστικά περιοδικά, κατατοπίζει του Αγγλικανούς θεολόγους για τη ζωή και δράση της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Εξ άλλου, η γνωριμία του με την Αγγλικανική Εκκλησία του έδωσε την ευκαιρία να γράφει κατατοπιστικές ανταποκρίσεις στο επίσημο Θεολογικό Περιοδικό « Εκκλησία».

Όταν το έτος 1938 εξελέγη κανονικός Αρχιεπίσκοπος Αθηνών ο από Κορίνθου Δαμασκηνός Παπανδρέου, η Ιερά Μητρόπολη Κορίνθου παρέμενε κενή. Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε για αρκετό χρονικό διάστημα διότι ο τότε δικτάτορας Ιωάννης Μεταξάς απεμάκρυνε αντικανονικά και πραξικοπηματικά από τον Αρχιεπισκοπικό Θρόνο τον Δαμασκηνό και τοποθέτησε νέο Αρχιεπίσκοπο τον Τραπεζούντος Χρυσάνθο Φιλιππίδη, ο οποίος τότε ήταν Αποκρισάριος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα. Έτσι, η εκλογή του νέου Μητροπολίτη Κορίνθου κατέληξε σε μέγα εκκλησιαστικό και πολιτικό ζήτημα, επειδή ακριβώς ο λαός της Κορίνθου που λάτρευε τον κανονικό Αρχιεπίσκοπο και μέχρι τότε Μητροπολίτη Κορίνθου Δαμασκηνό, είχε εξαγριωθεί με την συμπεριφορά του Ι. Μεταξά και του Αντικανονικού Χρυσάνθου.

Ύστερα λοιπόν από πολλές συσκέψεις του Αρχιεπισκόπου Χρυσάνθου και της Κυβερνήσεως, νέος Μητροπολίτης Κορίνθου εξελέγη ο Μέγας Αρχιμανδρίτης του κλίματος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Μιχαήλ Κωνσταντινίδης, μέχρι τότε προϊστάμενος του Λονδίνω Ορθοδόξου Καθηδρικού Ναού της Του Θεού Σοφίας. Η χειροτονία εις Επίσκο-

πον του Μιχαήλ έλαβε χώρα την 10η Σεπτεμβρίου του 1939 υπό του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσάνθου και άλλων Ιεραρχών στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών. Η δε ενθρόνιση του ετελέσθη την Κυριακή της 15ης Οκτωβρίου 1939 στον Μητροπολιτικό Ναό της Κορίνθου.

Η πολύπλευρη και πολυσχιδής ποιμαντορική δράση, του τότε Μητροπολίτου Κορίνθου Μιχαήλ εντοπίζεται σε τρεις περιόδους, την προπολεμική, την κατά την διάρκεια της κατοχής (1940- 1944 ) και την μεταπολεμική.

Κατά την προπολεμική περίοδο ο Μητροπολίτης Μιχαήλ ίδρυσε στην Κόρινθο με χρήματα από τις οικονομίες του ένα πλήρες πολυϊατρείο, με όλες τις ειδικότητες της ιατρικής, για την πρωτοβάθμια νοσηλεία και φροντίδα των απόρων ασθενών της πόλεως και του νομού. Παράλληλα επαύξησε τα λαϊκά συσσίτια και βελτίωσε τα ήδη υπάρχοντα στην πόλη της Κορίνθου. Ο αοίδιμος Μιχαήλ ανασυγκρότησε το « Αρχείο Μελετών» της Κορίνθου και ίδρυσε την πρώτη βιβλιοθήκη της πόλεως. Ο ίδιος επικοινωνούσε με το ποίμνιο του και με τους ανθρώπους των γραμμάτων διά των πολλών και ποικίλου περιεχομένου άρθρων του, τα οποία δημοσίευε στις Κορινθιακές εφημερίδες. Ο Μιχαήλ επικοινωνούσε με τον λαό του και μέσα από τα δημόσια κηρύγματα του κατά τις θείες λειτουργίες και τις τακτικές και συχνότατες ποιμαντικές περιουδίες του σε όλα τα χωριά της μητροπολιτικής του περιφέρειας, αλλά και κατά τις επισκέψεις του στις φυλακές για να παρηγορήσει, να εμπνεύσει και να ενθαρρύνει του φυλακισμένους.

Η Ιερατική Σχολή της Κορίνθου, το λεγόμενον Ιεροδιδασκαλείον, που ιδρύθηκε από τον τότε Μητροπολίτη Κορίνθου και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Δαμασκηνό Παπανδρέου, επί των ημερών του Μητροπολίτου Μιχαήλ οργανώθηκε καλύτερα και συνέχισε απρόσκοπτα την λειτουργία της. Παρόμοιο ενδιαφέρον επέδειξε ο ίδιος για την αναβάθμιση και ενίσχυση και της Φιλοπτώχου Αδελφότητος Κορίνθου, η οποία παρείχε στου φτωχούς τα αναγκαία για την επιβίωση τους. Σε πνευματικό επίπεδο ενίσχυσε τον Σύλλογο « Ο Απόστολος Παύλος» από τον οποίο προήρχοντο πολλοί ιεροκήρυκες και κατηχητές, ενώ παράλληλα ίδρυσε και μεγάλο αριθμό κατηχητικών σχολείων για την πνευματική καλλιέργεια των παιδιών.

Κατά τους σκληρούς χρόνους της κατοχής ( 1940-1944) ο Μητροπολίτης Μιχαήλ οργάνωνε πολυάριθμα συσσίτια για χιλιάδες πένητες, ενώ ο ίδιος λειτουργούσε και κήρυττε αδιαλείπτως και παντού προκειμένου να εμπνυχώνει και να ενθαρρύνει του πιστούς. Δεν παρέλειπε επίσης να επισκέπτεται συχνότατα τους φυλακισμένους, ενώ σε πολλές περιπτώσεις έσωσε από βεβαία εκτέλεση τους Έλληνες αντιστασιακούς. Τούτο συνέβη το 1943 όταν έσωσε 100 κατοίκους της Τριπόλεως, τους οποίους είχαν συλλάβει οι Γερμανοί ως ομήρους. Την ίδια χρονική περίοδο ο Μητροπολίτης Μιχαήλ συγκρότησε ένα πρόχειρο Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο για την φοίτηση των μελλοντικών κληρικών, επειδή ο Γερμανικός στρατός είχε επιτάξει το οίκημα της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου. Προέβη επίσης στην ίδρυση του πρώτου Εκκλησιαστικού Γηροκομείου και της Οικοκυρικής Σχολής Πεγαλίου. Στο τέλος της κατοχικής περιόδου ο αοίδιμος Μιχαήλ έσωσε και πάλι από βεβαία αιματοχυσία τους Κορινθίους, όταν με το προσωπικό του κύρος κατάφερε να επιτύχει την αναίμακτη είσοδο τον Ελασιτών στην Κόρινθο.

Η ποιμαντορική δράση του Μητροπολίτου Μιχαήλ κατά την μεταπολεμική περίοδο (1945- 1949 ) εστιάζετο αφενός στην πνευματική καλλιέργεια του ποιμνίου του και αφετέρου στο φιλανθρωπικό έργο της Εκκλησίας. Καθ όλη τη μεταπολεμική περίοδο ο Μητροπολίτης Μιχαήλ περιόδευε σε ολόκληρο το νομό Κορίνθου, όπου λειτουργούσε και κήρυττε τον θείο λόγο, επειδή πίστευε ότι η επικοινωνία μέσω του Λόγου του Θεού μπορούσε να ε-

μπνεύσει κάθε άνθρωπο. Τούτο επετεύχθη και με την έκδοση του χριστιανικού περιοδικού « Ο Απόστολος Παύλος». Παράλληλα ίδρυσε για τους νέους την « Φοιτητική Ένωση Κορινθίας», ενώ ανασυγκρότησε και την περίφημη Εκκλησιαστική Σχολή της Κορίνθου. Επί των ημερών του Μητροπολίτου Μιχαήλ καθιερώθηκαν η « Εβδομάδα του Αποστόλου Παύλου», οι θείες λειτουργίες στον στρατό και οι θεολογικές συνάξεις των νέων. Η δε προσφορά των πολλαπλών φιλανθρωπικών ταμείων της Μητροπόλεως Κορίνθου εκάλυπτε τις ανάγκες του πενομένου λαού σε τροφή, ιματισμό, φάρμακα και ιατρική περίθαλψη.

Ύστερα από μία επιτυχή δεκαετή ποιμαντική αρχιερατική διακονία, δράση και προσφορά στην Μητρόπολη Κορίνθου, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατά τον Οκτώβριο του 1949, εξέλεξε τον Μητροπολίτη Μιχαήλ ως Αρχιεπίσκοπο Βορείου και Νοτίου Αμερικής, εις διαδοχήν του Αμερικής κυρού Τιμοθέου. Ο Αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ έφθασε στην Νέα Υόρκη στις 15 Δεκεμβρίου του 1949 και αμέσως άρχισε την θαυμαστή, εθνική και εκκλησιαστική του διακονία στην γη της Αμερικής.

Η πρώτη μέριμνα του Αρχιεπισκόπου Μιχαήλ ήταν η αναδιοργάνωση του γραφείου παιδείας για την βελτίωση της λειτουργίας των ελληνικών σχολείων, αλλά και για την ίδρυση νέων σχολικών μονάδων. Παράλληλα αναδιοργανώθηκαν και ιδρύθηκαν νέα κατηχητικά σχολεία σε όλες σχεδόν τις ενορίες της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής. Αλλά και η Θεολογική Σχολή στο Μπούκλιν αναδιοργανώθηκε και απέκτησε βιβλιοθήκη, αναγνωστήριο και ναΐδριο. Χάρης επίσης στον ενδιαφέρον του Αρχιεπισκόπου Μιχαήλ ανεδείχθη σε σχολή περιωπής η Ορθόδοξη Ακαδημία του Αγίου Βασιλείου. Έργον προσωπικό του Αρχιεπισκόπου υπήρξε η ίδρυση και της Ελληνορθόδοξου Οργανώσεως Νεολαίας Αμερικής. Επί των ημερών του Μιχαήλ καθιερώθηκαν διάφορες εορτές και εκδηλώσεις, όπως η « Εβδομάδα των Ελληνικών Γραμμάτων και του Τύπου» και η « Εβδομάδα του Αποστόλου Παύλου». Βελτιώθηκε το περιεχόμενο του περιοδικού « Ορθόδοξος Παρατηρητής», αυξήθηκαν τα έσοδα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και ιδρύθηκε Γηροκομείο για τους πένητες γέροντες ομογενείς. Ο Μιχαήλ με τις συνεχείς προτάσεις, εισηγήσεις και πιέσεις του προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο για την ανάγκη της εκλογής βοηθών Επισκόπων επέτυχε να εκλεγούν οι πρώτοι Επίσκοποι και να οργανωθεί αρτιότερα η Αρχιεπισκοπή της Αμερικής.

Η Αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ συνέγραψε βιβλία, μονογραφίες, μελέτες και άρθρα που τον καθιέρωσαν και τον καταξίωσαν ως άριστο θεολόγο και φιλόσοφο σε διεθνές επίπεδο. Τεράστιο υπήρξε επίσης και το μεταφραστικό του έργο, αφού πλείστα όσα είναι τα παντός περιεχομένου θεολογικά, ποιμαντικά και κοινωνικά βιβλία που μετέφρασε στην ελληνική, αλλά και από την ελληνική σε άλλες γλώσσες. Μοναδική και καίρια υπήρξε η παρουσία, συμμετοχή και δράση του Μιχαήλ στην οργάνωση και πρόοδο του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ ετιμήθη με πλείστα όσα παράσημα και μετάλλια από τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία, τις Ορθόδοξες Αυτοκέφαλες Εκκλησίες και από πολλά Πανεπιστήμια του κόσμου. Ο μεγάλος αυτός Θρακιώτης Ιεράρχης εκοιμήθη το έτος 1958 και ετάφη στην Αμερική. Αιώνια Αυτού η Μνήμη

**Σημείωση:** Για την εθνική, φιλεκπαιδευτική και κοινωνική δράση του τότε Αρχιμ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδη στην Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας (1919- 1922 ), βλ. Ιωάννου Ελ. Σιδηρά, « Η φιλεκπαιδευτική και φιλοπρόοδος προσφορά και δράση των Μητροπολιτών Μαρωνείας από το 1860 μέχρι σήμερα», στον Αφιερωματικό Τόμο « Θράκιος» , Κομοτηνή 2006, σελ. 255-285.